

2017-08-21

Justitiedepartementet
Kriminalpolitiska enheten

103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2017:37 Kvalificerad välfärdsbrottslighet- förebygga, förhindra, upptäcka och beivra (SOU 2017:37)

Justitiedepartementets diarienummer Ju2017/04129/KRIM

Sammanfattning

Bolagsverket har huvudsakligen valt att begränsa sitt yttrande till de delar i utredningens förslag som berör verket.

Bolagsverket anser det angeläget att motverka brott mot välfärdssystemen och vill framförallt bidra genom att tillhandahålla relevant information.

Uppgifterna i Bolagsverkets olika register skulle kunna sammanställas digitalt och tillhandahållas än mer effektivt för att användas av brottsbekämpande myndigheter. Sammanställningar och urval skulle även kunna göras tillsammans med uppgifter från andra myndigheter.

Möjligheter till effektivare kontroll och sammanställning av uppgifter skulle enligt Bolagsverkets uppfattning underlättas av om anmälningar för registrering görs digitalt och signeras elektroniskt.

Bolagsverket instämmer i utredningens konstaterande att vid registrering av företag, och ändring i registrerade uppgifter, är Bolagsverkets handläggning mycket betydelsefull och att kontroller i stor utsträckning kan göras maskinellt.

Bolagsverket är tveksamt till utredningens förslag, på det sätt det är formulerat, om att verkets uppdrag bör ses över i syfte att arbeta för att förebygga brottslighet och att verket skulle ges ett tydligare kontrolluppdrag.

Bolagsverket ställer sig också tveksamt till utredningens förslag om kontroller av att inlämnade uppgifter stämmer med verkligheten. Detta förslag skulle kunna innebära praktiska svårigheter med hur kontrollerna ska genomföras och följderna skulle kunna bli osäkerhet om vilka uppgifter som är de rätta i sammanhanget. Företag har dessutom, i vissa fall, möjlighet att anmäla alternativa uppgifter för registrering, exempelvis postadress. Det skulle i dessa fall kunna bli svårt att avgöra vilken uppgift som är den rätta att registrera. En sådan indatakontroll skulle dessutom kunna bli svår att upprätthålla i de digitala tjänsterna, där företagen på ett smidigt sätt kan anmäla önskade ändringar för registrering.

Bolagsverket vill framhålla behovet av att verket ges möjlighet att föreskriva sättet för anmälningar av ärenden inom sitt verksamhetsområde.

7 Korrekta uppgifter i register förebygger brott

7.5.3 Underrättelseskyldigheten i folkbokföringsförordningen utvidgas

Bolagsverket har inget att invända mot utredningens förslag att underrättelseskyldigheten enligt folkbokföringsförordningen utvidgas.

7.6.2 Bolagsverket bör ges bättre förutsättningar att kontrollera inlämnade uppgifter

Bolagsverket ställer sig tveksamt till utredningens förslag om att verkets uppdrag bör ses över i syfte att ge verket ett tydligare uppdrag att arbeta förebyggande mot brottslighet. Bolagsverkets verksamhet är primärt att registrera företag, och uppgifter om företag, och att tillhandahålla information ur registren. Enligt verkets uppfattning bör tyngdpunkten även framåt ligga på registreringsverksamheten och att tillhandahålla korrekt och behovsanpassad information ur verkets register.

Bolagsverket ställer sig också tveksamt till utredningens förslag, på det sätt det är formulerat, om att verkets uppdrag bör ses över i syfte att ge ett tydligare kontrolluppdrag. Bolagsverket vill bidra till det brottsbekämpande arbetet genom att tillhandahålla information och analysunderlag i samverkan med andra myndigheter. Vi ser positivt på efterkontroller av registrerade uppgifter men ser svårigheter med utökade kontroller vid beslut om registrering. Vi menar att utökade kontroller vid handläggningen av ärenden kan medföra att registreringsärenden tar något längre tid. Utökade kontroller kan dessutom medföra ökade kostnader och en administrativ börda för företagen om uppgifter som anmäls för registrering måste styrkas på något sätt. Kontroller i efterhand torde vidare förutsätta att Bolagsverket får ändra eller upphäva gjorda registreringar.

Bolagsverket ska enligt sin instruktion i så stor utsträckning som möjligt minimera riskerna för att verkets rutiner utnyttjas för ekonomisk brottslighet.

Bolagsverket vill här framhålla att det vore önskvärt med föreskrift om obligatorisk digital ingivning och elektronisk signering vid anmälningar till verkets olika register, digitalt först. Detta skulle öka möjligheterna till effektiva och ingående maskinella kontroller och underlätta spårbarheten av ärenden, dvs. underlätta att i efterhand spåra från vem och varifrån en anmälan för registrering har skickats. Bolagsverket vill betona denna fördel med digital ingivning och elektroniska signaturer.

Bolagsverkets olika register är redan idag en stor informationskälla i kampen mot ekonomisk brottslighet och verket ser att informationen skulle kunna sammanställas och nyttjas på ett effektivare sätt än vad den görs idag.

Brottsbekämpande myndigheter kan redan idag beställa uppgifter ur registren utifrån vissa önskade kriterier. Det kan exempelvis vara uppgifter om företag som byter styrelse visst ofta, ändrar postadress med korta intervaller, uppger vissa angivna postadresser eller någon annan utgångspunkt som möjligen kan indikera ett eventuellt brottsligt uppsåt. När Bolagsverket levererar relevant och efterfrågad information från de olika registren bör mottagaren å sin sida ha effektiva rutiner för att ta om hand informationen.

Bolagsverket vill framhålla digital ingivning, elektroniska signaturer, information ur olika register, informationsutbyte och samverkan mellan myndigheter som en möjlig väg att förebygga, förhindra, upptäcka och beivra kvalificerad välfärdsbrottslighet.

8 Bättre beslutsunderlag vid utbetalningar förebygger brott

8.3.1 Underrättelseskyldigheten vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen utvidgas.

Bolagsverket har inget att invända mot utredningens förslag att underrättelseskyldigheten vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen utvidgas. Enligt Bolagsverkets uppfattning är det viktigt att samtliga myndigheter som upptäcker eventuella felaktigheter av nämnda slag lämnar information om detta till ansvarig myndighet.

15 Ikraftträdande m.m. och konsekvenser av förslagen

15.1 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Bolagsverket har inget att invända mot föreslagen tidpunkt för lagförslagets ikraftträdande den 1 juli 2018.

Övrigt

Bolagsverket vill väcka frågan om utredningens förslag kan medföra behov av översyn av en del övriga lagbestämmelser, utöver de som nämns i utredningen. Det kan exempelvis vara regler för personuppgiftshantering vid sammanställning av information, förvaltningslagens bestämmelser vad gäller rättelser och upphävanden av registreringsbeslut samt offentlighets- och sekretesslagen vad gäller informationsutbyte mellan myndigheter.

Inom Bolagsverket pågår för närvarande arbete bland annat med att möjliggöra ingivande och mottagande av årsredovisningar digitalt. Detta ökar möjligheterna att maskinellt genomföra kontroller och efterkontroller av årsredovisningar. Vidare är digital anmälan till registret över verkliga huvudmän obligatoriskt föreskriven. Från den 1 september 2017 kan en behörig företrädare göra en digital anmälan om verklig huvudman och skriva under med elektronisk signatur. Verklig huvudman i ett företag eller förening är den eller de personer som ytterst äger, eller kontrollerar, eller tjänar på företaget. Den information som kommer att finnas i dessa register bör bli intressant för brottsbekämpande myndigheter och andra verksamhetsutövare att ta del av.

Med tanke på de omfattande problem som felaktiga uppgifter i olika register kan medföra, dels för företagare och dels för samhället i stort, anser Bolagsverket att åtgärder måste vidtas för att om möjligt förhindra detta. Eventuella olägenheter som utredningens förslag kan medföra uppvägs enligt Bolagsverkets uppfattning av nyttan av att om möjligt förhindra eller i vart fall försvåra sådan brottslighet som beskrivs i utredningen.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Annika Stenberg. I den slutliga handläggningen har också direktören Inga Otmalm, avdelningschefen Helene Lindqvist, t.f. avdelningschefen Helene Thorgren samt t.f. chefsjuristen Elisabeth Lagerqvist deltagit. Föredragande har varit avdelningsjuristen Johanna Sahlman.

Annika Stenberg

Johanna Sahlman